

Олена БАРАНОВСЬКА
(Київ, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ФІЛОЛОГІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ В УМОВАХ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

Інноваційні перетворення в освіті спрямовані на зміни процесу навчання саме в закладах загальної середньої освіти, а фундаментом для цього мають стати відповідні педагогічні технології, зокрема, технології за гуманітарним (у т.ч. філологічним) спрямуванням.

У другій половині двадцятого століття тривали дослідження різних видів технологій: технології інтерактивного і розвивального навчання; ігрові технології; технології проектного навчання і життєвого проекту та життєвого проектування; технології особистісно орієнтованого уроку і розвитку критичного мислення, взаємозв'язку навчання і розвитку; змістовно-операційна технологія розвитку; технологія міжпредметної інтеграції та міжпредметні зв'язки; технологія формування та розвитку творчої особистості та багато інших. Активно створювалася дефініційна база, зокрема, поняття «технологія», «педагогічна технологія», «інтерактивні технології» тощо. На сучасному етапі проблема використання технологій в освітньому процесі в умовах профільного навчання розглядається за різними аспектами, але не системно, тому можна виокремити такі суперечності: між глобальними планами впровадження технологій профільного навчання у процес навчання закладів загальної середньої освіти та відсутністю відповідної бази для його впровадження, у тому числі – теоретичної бази; між рівнем вимог до підготовки абітурієнтів гуманітарного (філологічного) профілю та реальним рівнем готовності випускників шкіл (що вимагає впровадження низки педагогічних технологій за гуманітарним спрямуванням, технології підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання); між кількістю існуючих педагогічних технологій та реальною потребою сучасних закладів загальної середньої освіти у проектуванні та впровадженні технологій гуманітарного (філологічного) спрямування.

У сучасній педагогічній науці існує багато спроб визначити основні складові поняття «*профільне навчання*»: профільне навчання розглядається як вид диференційованого навчання, як засіб професійного самовизначення учня, як форма організації навчання в старшій школі. Виходячи з класифікацій форм диференційованого навчання, можна зазначити, що профільне навчання є формою диференційованого навчання, яка базується, передусім, на проектуванні майбутньої професії, інтересах та здібностях старшокласників.

Різні підходи до сутності поняття «*педагогічна технологія*» зводяться до кількох спільних аспектів:

- 1) проект певної педагогічної системи, що може бути реалізована на практиці (Беспалько В.);
- 2) соціальні перетворення і нове педагогічне мислення, наука (Г. Селевко);
- 3) психологічно і валеологічно обґрунтований та інструктований процес навчання (О. Пехота);
- 4) принципи і способи оптимізації освітнього простору (М. Кларін).

Отже, педагогічна технологія – це (у широкому сенсі) програма чи проект певної педагогічної діяльності, що послідовно реалізується на практиці, планове послідовне практичне втілення попередньо спроектованого педагогічного процесу (В. Беспалько, Г. Селевко).

Виходячи з цього, в *систему педагогічних технологій філологічного спрямування* можуть входити як *технології загального спрямування* (інтегральна освітня технологія та інші), так і *технології, спрямовані на формування комунікативної компетентності* (наприклад, технологія «аналіз образу – персонажу епічного твору»; діалогічні та інші), *низка інноваційних технологій* (вплив на свідомість та практичну підготовку учнів у системі профільного навчання, технологія творчого розвитку особистості, ігрові технології тощо).

Адаптивність змісту предметів гуманітарного циклу може забезпечувати варіативна складова змісту навчання. Це дасть можливість учневі триматися на гребні бурхливого історичного розвитку та розвитку сучасної української літератури, слідкувати за виникненням нових літературних угруповань, творчістю молодих авторів. Реалізація варіативності змісту гуманітарних предметів має відбуватися через упровадження різноманітних педагогічних технологій, які уможливають здійснення профорієнтації, формування ключових компетентностей, соціалізацію учня.

Педагогічні технології за філологічним спрямуванням мають певну специфіку, за якої визначаємо особливості реалізації педагогічних технологій філологічного спрямування в умовах профільного навчання, а саме:

1) необхідність формування комунікативної компетентності, тобто, формування здатності розв'язувати за допомогою мовних засобів комунікативні завдання в конкретних формах та ситуаціях професійного спілкування;

2) важливість міжпредметної інтеграції як чинника створення спільного інформаційного простору;

3) гуманізація та гуманітаризація освітнього простору; 4) постійне оновлення бази інноваційних технологій;

5) постійне оновлення змістового наповнення курсів філологічної спрямованості в умовах профільного навчання (варіативний компонент).

З огляду на викладене, зазначимо, що реалізація педагогічних технологій філологічного спрямування в умовах профільного навчання має відбуватися саме в цих магістральних напрямках, які націлюють на створення нового освітнього середовища, в якому постійно оновлюватиметься як змістова наповненість певних предметів, так і база інноваційних технологій навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барановська О. Теоретичні передумови проектування педагогічних технологій в умовах профільного навчання за філологічним спрямуванням // Педагогічна освіта: теорія і практика: зб. наук. праць Кам'янець-Подільського нац. ун-ту імені Івана Огієнка / голов. ред. Лабунець В.М. – Кам'янець-Подільський, 2018. – Вип. 24 (1-2018). – Ч. 2. – С. 276–280.

2. Барановська О.В., Косянчук С.В., Трубочева С.Е., Черноус О.В. Дидактичний контекст та особливості реалізації педагогічних технологій в умовах профільного навчання // Polish Science Journal. – Warsaw: Sp. z o. o. «iScience», 2018. – Issue 3. – P. 62–72.

3. Даниленко Л.І., Паламарчук В.Ф. Наукові засади інноваційної освітньої діяльності в Україні // Постметодика. – 2004. – Вип. 2–3. – 16 с.

4. Косянчук С.В. Формування ціннісно-сміслових орієнтацій старшокласників в умовах особистісно-орієнтованого навчання // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: зб. наук. праць / Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. – Рівне: РДГУ, 2014. – Вип. 8 (51). – С. 132–136.

5. Паламарчук В.Ф., Барановська О.В. Педагогічні технології навчання в умовах нової української школи: вектор розвитку // Український педагогічний журнал. – 2018. – № 3. – С. 60–66.

6. Трубочева С.Е. Дослідницькі технології як засіб реалізації метапредметного підходу в навчанні // Біологія і хімія в рідній школі. – 2015. – № 3 (109). – С. 34–37.

7. Трубочева С.Е., Черноус О.В. Метапредметна діяльність старшокласників в умовах профільного навчання // Науковий вісник Ужгородського університету. – 2016. – Вип. 1 (38). – С. 298–302.